

Jubileusz Profesora Rudolfa Šrámka

Profesor PhDr. Rudolf Šrámek, CSc., *doctor honoris causa*, absolwent Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu im. T.G. Masaryka w Brnie, wybitny czeski językoznawca, slawista, dialektolog i onomasta, obchodzi właśnie 85 rocznicę urodzin. Tak pisze o pierwszym etapie swego życia, który zaważył na Jego przyszłości:

Narodil jsem 15. ledna 1934 r. sice v Ostravě, ale pocházím (i rody obou rodičů) ze slezského Hlučínska (z obce Hošťalkovice, od 1976 místní část Ostravy 1), které bylo 1742–1922 a 1939–1945 přímou součástí Německa (dříve Pruska). Obecnu školu a 1. tř. gymnázia jsem do r. 1945 absolvoval v německém jazyce.

Fakt przyjścia na świat w miejscu, gdzie stykały się trzy narodowości, trzy języki: czeski, niemiecki i polski, dał Mu możliwość obserwowania – już od dziecka – przenikania się różnych kultur i zjawisk językowych, co wykorzystywał później w badaniach dialektologicznych i onomastycznych, a także w działalności nauczycielskiej, w wykładach dla studentów i na seminariach, których wachlarz tematów był ogromny.

O działalności naukowej, pedagogicznej i organizacyjnej Prof. Rudolfa Šrámka powiedziano już prawie wszystko w różnych tekstach gratulacyjnych i wspomnieniowych, pisanych z okazji wcześniejszych rocznic. Ja chciałabym przypomnieć nie-

które prace, głównie onomastyczne, powstałe już w Jego wieku bardzo dojrzałym, dużo po siedemdziesiątce, gdy wielu skapcianałych rówieśników-emerytów siedziało tylko przed telewizorami, popijało herbatę i palcami kręciło młynka... Dorobek naszego Jubilata z tych lat jest bardzo bogaty i dotyczy różnych dziedzin języka. Wiele publikacji ukazało się wówczas w Polsce, stanowiąc pokłosie udziału Profesora w MiOKO lub w naukowych projektach albo jest udziałem w księgach pamiątkowych, dedykowanych polskim naukowcom, co dowodzi, jak bliskie te kontakty były z nimi. Wymieniłabym tutaj takie pozycje, jak na przykład: *Problém definování urbanonymie*, [w:] *Spisane slova, formy i myšli. Prace ofiarowane Prof. Zygmuntovi Zagórskiemu w 80. rocznicę urodzin*, Poznań 2008, s. 43–50 (pisane wspólnie z żoną, prof. Martą Šrámková); *Onomastica sacra, jej status i cele*, [w:] *Język religijny dawniej i dziś (w kontekście teologicznym i kulturowym), Materiały z konferencji, Gniezno 22–24 września 2008*, Poznań 2009, s. 287–293; *Namen als Konfliktpotential im Europäischen Kontext, Onomastica*, Kraków 2008, s. 408–413 (z B. Czopek-Kopciuch); *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, Poznań 2010, s. 39–49; *Struktura relacji nazwa własna – rzeczywistość*, [w:] *Nazwy własne a społeczeństwo. Tom I. 1. Zagadnienia teoretyczne i metodologiczne, 2. Antroponimia*, Łask 2010, s. 23–32; *Aspekty »mikro« a »makro« jako interpretacni a klasifikačni problém v onomastyce*, [w:] *Mikrotoponimia i makrotoponimia. Problematyka wstępna*, Łódź, 2014, s. 17–24; *Komunikace – proprium a proprium – komunikace*, [w:] *Slavica Regionalia. Prace dedykowane Panu Prof. Jerzemu Dumie*, Olsztyn 2016, s. 185–195; *Slawistisches in den Siedlungsnamen der Steiermark. Gedanken zur Kontaktonomastik*, „Onomastica” LXI, 2017; też teksty pożegnalne: *Vzpomínka na Ewu Rzetelskou-Feleszkovou*, „Acta Onomastica” L, 2009, 3 s.

Dorobek naukowy Profesora Rudolfa Šrámká wzbogacił się w ostatnich latach również o kilka cennych autorskich książek. *Retrográdní slovník místních jmen Moravy a Slezska* (Brno 2013, 222 s.) pokazuje nazewnictwo w szyku odwróconym, co jest niezwykle przydatne do badania struktur ojkonimów, w *Labyrintem vlastních jmen a nářečí* (red. J. Dvořák, P. Malčík, Brno 2016, 212 s.) zaś zgromadzone są wybrane artykuły z zakresu onomastyki i dialektologii, publikowane wcześniej na łamach różnych czasopism. Swoim rodzinnym stronom poświęcił nasz Jubilat pozycję: *Jména obcí a sídel na Hlučínsku. Průvodce po místních jménech specifického regionu Moravskoslezského kraje* (Hlučín 2013, 69 s.). Z terenem tym utrzymuje ciągły serdeczny kontakt. W prywatnej korespondencji pisze:

Am Wochenende sind wir in meinem Heimatdorf in Schlesien. Das dortige »neue« Schulgebäude feiert 80 Jahre. Der Gemeinderat und der Schuldirektor luden mich (mit Marta) ein, da ich ein der noch lebenden drei Schülern der ersten Klasse 1940 bin...

85 lat to kawał życia, ale Profesor Rudolf Šrámek dźwiga je z zapałem młodości. W końcu sierpnia 2018 roku zakończył oficjalnie pracę na Uniwersytecie Masaryka w Brnie i został wyróżniony tytułem profesora-emeryta, co oznacza, że Jego związki z uczelnią pozostaną w dalszym ciągu ściśle, m.in. będzie członkiem Rady Naukowej i recenzentem prac doktorskich i habilitacyjnych. Teraz, gdy stał się emerytem, mógłby wieść spokojny, leniwy tryb życia, ale On już się wziął do czytania pracy doktorskiej na temat językowych kontaktów na dawnej niemiecko-czeskiej granicy językowej w Czechach (Bohemii)! I Jego tempo życia, dzięki Bogu, nie słabnie. Wraz z żoną podróżują, zwiedzają świat, chodzą do opery, jeżdżą na konferencje, publikują ciekawe artykuły...

25 maja 2016 roku za cały dorobek naukowy i wkład w rozwój lingwistyki narodowej i międzynarodowej Uniwersytet w Ostrawie przyznał Prof. Rudolfowi Šrámkowi doktorat *honoris causa*. W Polsce takiego odznaczenia oficjalnie nie otrzymał, ale jest całkowicie zasłużenie doktorem *honoris causa* serc i umysłów wszystkich polskich językoznawców!

Gdy w 2004 roku Profesor Šrámek dotarł do siedemdziesiątki, prof. Mieczysław Bałowski zakończył swój artykuł poświęcony Mu słowami: *Ad multos annos!* Teraz, kiedy Jubilat przekroczył lat 85, podpisuję się również pod tym życzeniem: *Ad multos annos!* – Profesorze, Przyjacielu, Rudku!

Ewa Jakus-Borkowa, Opole